

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА

Артикуляційну гімнастику слід проводити щодня. Дитина має бачити своє обличчя, тож дорослий може сісти разом із нею перед великим дзеркалом або дати їй люстерко. Усі вправи потрібно виконувати чітко, дотримуючись правил.

Основні вправи

1. **«Жабенятко»**. Усміхнутися, показати зціплені зубки. Утримувати губи в такому положенні 5–10 секунд. Повторити 3–4 рази.
2. **«Млинці»**. Усміхнутися, трохи відкрити рот, покласти широкий передній край язика на нижню губу, затримати спокійно широкий язик на рахунок від 1 до 5–10, потім розслаблений язик плавно занести за нижні зуби.
3. **«Смачне варення»**. Усміхнутися, відкрити рот і широким переднім краєм язика облизати верхню губу, рухати язиком зверху вниз, ніби «втягуючи» смачне варення в рот.
4. **«Слоник»**. Губи витягнути «трубочкою» вперед, як під час вимовляння звука [у]. Губи й зуби майже зімкнені. Утримувати губи в такому положенні 5–10 секунд.
5. **«Чистимо зубки»**. Усміхнутися, показати зуби, відкрити рот і кінчиком язика «почистити» нижні (верхні) зуби зсередини.
6. **«Неслухняний язичок»**. Усміхнутися, трохи відкрити рот, спокійно покласти широкий язик на нижню губу, поплескати його губами, вимовляючи «пя-пя-пя», а потім потримати спокійно широкий язик у відкритому роті під рахунок від 1 до 5–10.
7. **«Маляр»**. Усміхнутися, відкрити рот і «пофарбувати» широким кінчиком язика тверде піднебіння. Язик рухати вперед-назад.
8. **«Індик»**. Злегка відкрити рот, покласти широкий язик на верхню губу, рухати широким переднім краєм язика по верхній губі вперед і назад, не відриваючи язик від губи, ніби погладжуючи її. Спочатку рухи повільні, потім прискорити темп і додати голос, поки не почується «бл-бл-бл».
9. **«Конячка»**. Усміхнутися, відкрити рот, поклати кінчиком язика («коник цокає копитами»).

Додаткові вправи

10. **«Гойдалка»**. Усміхнутися, показати зуби, відкрити рот, покласти широкий язик за нижні зуби з внутрішнього боку й утримувати його в такому положенні на рахунок до 5. Потім підняти широкий язик за верхні зуби з внутрішнього боку і теж утримувати на рахунок до 5. Так почергово 5–6 разів міняти положення язика.

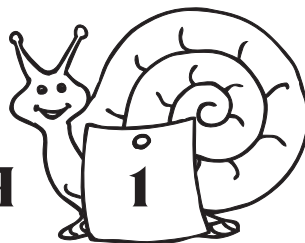
11. «Годинник». Усміхнутися, трохи відкрити рот, висунути язик якомога далі вперед і робити ним рухи праворуч-ліворуч, торкаючись поперемінно куточків рота.
12. «Хом'ячок». Язик без напруження по чергово впирається в праву та ліву щоки, затримуючись у кожному положенні на 3–5 секунд.
13. «Їжачок». Рот закритий. Виконувати рухи язиком по колу між губами та зубами то за годинниковою стрілкою, то проти.

ПАЛЬЧИКОВА ГІМНАСТИКА

1. «Пальчики вітаються». Кінчик великого пальця правої руки торкається по черзі кінчиків решти пальців. Те саме робити пальцями лівої руки та обома руками разом.
2. «Кулачок». По черзі загинати пальці руки, починаючи з великого, і збирати їх у кулачок. Виконувати вправу правою рукою, потім лівою, обома руками разом. *Інший варіант вправи:* загинати пальці починають із мізинця.
3. «Із кулачка». Одночасно стиснути пальці в кулак (великий палець зверху), а потім по черзі випрямляти їх, починаючи з великого пальця. Виконувати вправу правою, лівою, обома руками. *Інший варіант:* великий палець усередині долоні. Пальці починають випрямляти з мізинця.
4. «Дружні пальчики». Випрямити пальці однієї руки, притиснути один до одного й, напруживши, утримувати 5–10 секунд. Виконувати спочатку кожною рукою по черзі, а потім обома руками одночасно. Після вправи струснути кистями рук.
5. «Пальчики помирилися». Перед цією вправою можна нагадати назви кожного пальчика: великий, вказівний, середній, підмізинний та мізинець.
Вихідна позиція: усі п'ять пальців випрямлені й розчепірені — пальчики «посварилися». Притиснути пальчики один до одного — пальчики «помирилися». Чергувати ці два положення.
6. «Кулька». Пальці обох рук зібрані в пучку, їхні кінчики стиснуті. «Надуваємо кульку»: розташувати пальці так, буцімто ви тримаєте руками м'ячик або кульку. «Кулька луснула»: пальці повертаються у вихідне положення.
7. «Зайчик». Вказівний та середній пальці випростати вгору, мізинець та підмізинний притиснути до долоні великим пальцем. Утримувати пальці в такому положенні 5–10 секунд. Вправу виконувати спочатку кожною рукою по черзі, потім — обома руками одночасно. Згинати та розгинати вказівний та середній пальці (униз — угору) на рахунок «раз — два».

8. **«Зайчик грає на барабані»**. Зробити «Зайчика», а потім «барабанити» по чергово підмізинним пальцем та мізинцем по великому пальцю, промовляючи при цьому «бум-бум-бум». Виконувати вправу правою, лівою, обома руками.
9. **«Коза»**. Указівний палець та мізинець випрямити. Середній та підмізинний притиснути великим пальцем до долоні. Спочатку вправу виконувати кожною рукою по черзі. Потім можна виконувати вправу обома руками, імітуючи цапа та козу.
10. **«Равлик»**. Указівний, середній та підмізинний пальці притиснуті до долоні. Великий палець та мізинець випрямляються, а потім «ховаються». Виконувати вправу спочатку то правою, то лівою рукою по черзі, потім обома руками одночасно. Можна імітувати повзання равлика по столу.
11. **«Ножиці»**. Великий, підмізинний палець та мізинець притиснути до долоні. Указівний та середній пальці виставити вперед. Вони то розходяться, то сходяться, імітуючи рух ножиць. Долоня розташована паралельно до столу. Спочатку вправу виконувати повільно, потім поступово прискорювати темп. Стежити за тим, щоб пальці були прямі.
12. **«Людина»**. Указівний та середній пальці «ходять» або «бігають» по столу (великий палець притримує інші пальці). Виконувати вправу лівою, правою, двома руками.
13. **«Бджілка»**. Випрямити вказівний палець, решту пальців притиснути до долоні великим пальцем. Рухати великим пальцем за годинниковою стрілкою, потім проти неї, промовляючи: «З-з-з-з...» Виконувати вправу лівою, правою, двома руками.

ЗАНЯТТЯ

1 Артикуляційна гімнастика.

2 «Заведи машину», промов звукосполучення: «др-др-др-р-р-р».

3 Трактор заводиться та деренчить. Прочитай або повтори склади та ланцюжки складів.

дра	дро — дра	дра — дре — дри
дро	дру — дри	дру — дри — дре
дру	дре — дро	дро — дру — дра
дри	дра — дру	дре — дра — дро
дре	дри — дре	дри — дро — дру

4 Прочитай або повтори слова.

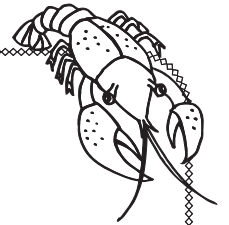
дро	дра	дру
дрож	драма	друзі
дрова	драти	друг
дрозд	дракон	дружина
дротик	драбина	друшляк
дробити	дражнити	друкувати

5 Пограй у гру «Один — багато».

Зразок: дружинник — дружинники.

Р, Р'

драбина — ...
дрізд — ...
драма — ...
друшляк — ...

6 Зміни речення за поданим зразком.

*Зразок: Я читав про дракона. Ти читав про дракона. Він читав про дракона.
Вона читала про дракона. Ми читали про дракона. Ви читали про дракона.
Вони читали про дракона.*

Я заліз на драбину.
Я люблю солодкі драже.
Я дрижу від холоду.
Я дражнив пса Дружка.

7 Полічи слова від 1 до 5.

Зразок: один дракон, два дракони, три дракони, чотири дракони, п'ять драконів.

друг
дриль
кадр
кедр

8 Прочитай або повтори речення. Доповни їх за малюнками.

Трохим ліз по . Василь поскладав .

Рита грала на .

Слова: драбина, дрова, скрипка.